

FIȘA DISCIPLINEI
(licență)

1. Date despre program

Instituția de învățământ superior	Universitatea „Stefan cel Mare” din Suceava
Facultatea	ISTORIE ȘI GEOGRAFIE
Departamentul	Științe Umane și Social-Politice
Domeniul de studii	ASISTENȚĂ SOCIALĂ
Ciclul de studii	Licență
Programul de studii/calificarea	ASISTENȚĂ SOCIALĂ

2. Date despre disciplină

Denumirea disciplinei	Politici de incluziune socială				
Titularul activităților de curs	Lector univ. Dr. Carmen Ciornei				
Titularul activităților de seminar	Lector univ. Dr. Carmen Ciornei				
Anul de studiu	3	Semestrul	5	Tipul de evaluare	E
Regimul disciplinei	Categorია formativă a disciplinei				
	DF - fundamentală, DD - în domeniu, DS - de specialitate, DC - complementară				
Regimul disciplinei	Categorია de opționalitate a disciplinei:				
	DO - obligatorie (impusă), DA - opțională (la alegere), DL - facultativă (liber aleasă)				

3. Timpul total estimat (ore alocate activităților didactice)

I a) Număr de ore pe săptămână	3	Curs	2	Seminar	1	Laborator		Proiect	
I b) Totalul de ore pe semestru din planul de învățământ	42	Curs	28	Seminar	14	Laborator		Proiect	

II Distribuția fondului de timp pe semestru:	ore
II a) Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe	30
II b) Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren	20
II c) Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri	20
II d) Tutoriat	10
III Examinări	3
IV Alte activități (precizați):	

Total ore studiu individual II (a+b+c+d)	83
Total ore pe semestru (Ib+II+III+IV)	125
Numărul de credite	5

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

Curriculum	<ul style="list-style-type: none"> • Politici sociale • Politici publice
Competențe	<ul style="list-style-type: none"> • -

5. Condiții (acolo unde este cazul)

Desfășurare a cursului		• Participare la cel puțin 50% din cursuri
Desfășurare aplicații	Seminar	• Participare la cel puțin 70% din seminarii
	Laborator	•
	Proiect	•

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>Competențe cognitive:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Să definească, să înțeleagă, să recunoască fenomene ca marginalizare socială, excluziune socială, grupuri vulnerabile, incluziune socială - să recunoască, să identifice mecanismele intervenției în scopul limitării efectelor excluziunii sociale - să identifice și să explice comportamentele de risc din comunitățile marginalizate - să înțeleagă și să construiască scenarii de muncă prin intermediul echipelor multidisciplinare în sprijinul comunităților marginalizate - să identifice și să recunoască mecanismele de ameliorare a politicilor publice destinate incluziunii sociale și combaterii marginanizării grupurilor vulnerabile <p>Competențe instrumental-aplicative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - formarea deprinderilor de evaluare, diagnosticare, intervenție în scopul reducerii fenomenelor de excluziune socială, marginalizare socială, discriminare. - Să dezvolte abilități de comunicare cu indivizii, familiile, grupurile și comunitățile marginalizate - Să planifice și să deruleze proiecte de cercetare științifică, valorificând informațiile din portofoliul instituțiilor implementatoare de politici de incluziune socială <p>Competențe atitudinale:</p> <ul style="list-style-type: none"> - capacitatea studenților de a identifica propriile prejudecăți, bariere, limite, în ceea ce privește munca socială cu și pentru persoane, familii, grupuri, comunități supuse riscului de excluziune socială
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Abordarea obiectivă și argumentată atât teoretic, cât și practic, a unor situații – problemă în vederea soluționării eficiente a acestora cu respectarea valorilor și principiilor specifice asistenței sociale. • Capacitatea de a valorifica resursele personale, instituționale, comunitare pentru atingerea obiectivelor profesionale.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> - însușirea, explicarea și valorificarea conceptelor de baza privind politicile sociale, politicile de incluziune socială, bunăstare, politici publice, instituții implementatoare de politici privind incluziunea socială, marginalizare sociala, excludere sociala, drepturi, roluri instituționale specifice - formarea de capacitate necesare pentru aplicarea principiilor teoretice de incluziune socială și combatere a excluziunii sociale în practica sociala
	-formarea de deprinderi și abilități practice profesionale.

8. Conținuturi

Curs	Nr. ore	Metode de predare	Observații
Curs 1 – 2. Introducere. Politica socială. Probleme sociale. Perspective teoretice privind excluziunea și incluziunea socială. Grupuri vulnerabile.	4	- prelegere, expunere, curs interactiv;	
Curs 3 - 4 Bunăstarea. Mecanismele producerii bunăstării. Marginalizare. Raportul excluziunii sociale cu sărăcia, cu lipsa de resurse, etichetare.	4	- prelegere, expunere, curs interactiv.	
Curs 5 – 6 Politici sociale europene privind incluziunea socială.	4	- prelegere, expunere, curs interactiv.	
Curs 7 – 8 Servicii de asistență socială. Responsabilități instituționale. Instituții implementatoare de politici de incluziune socială	4	- prelegere, expunere, curs interactiv.	
Curs 9 – 10. Categoriile vulnerabile și mecanisme de intervenție socială. Integrarea în muncă a adulților apti de muncă din grupuri vulnerabile.	4	- prelegere, expunere, curs interactiv.	
Curs 11 – 12 Probleme ale comunităților de romi. Politici de incluziune socială a romilor. Comunități marginalizate.	2	- prelegere, expunere, curs interactiv.	
Curs 13 – 14 Valorizarea, protecția și incluziunea socială a persoanelor de vârstă a treia. Valorizarea, protecția și incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități.	2	- prelegere, expunere, curs interactiv.	
Bibliografie			
<ul style="list-style-type: none"> • Bonoli, G., (2001), Political Institutions, Veto Points, and the Process of Welfare State Adaption. In Pierson P., (ed.), The New Politics of the Welfare State, Oxford University Press, New York • Bradshaw, K., Ted, (2006). Theories of Poverty and Anti Poverty Programs in Community Development, Rural Poverty Research Center, University of Missouri, Columbia, Oregon State University, Corvallis • Bonelli, L., (2012), Pour une approche relationnelle de la pauvreté, Redefinir et combattre la pauvreté. Droits humains, démocratie et biens communs dans l'Europe contemporaine, 			

tendance de la cohésion sociale

http://www.academia.edu/8134312/Pour_une_approche_relationnelle_de_la_pauvret%C3%A9_Examining_the_relationships_of_poverty

- Căce, S. (2010) Conceptul de incluziune socială la nivelul Uniunii Europene. În Zamfir, C., Stănescu, S., Briciu, C., Politici de incluziune socială în perioada de criză economică, București: Expert.
- Chossudovsky, M. (2004). Sărăcia globală la sfârșitul secolului al XX lea, IDEA arta - societate, 18, disponibil online la:
<http://www.idea.ro/revista/index.php?nv=1&go=2&mg=29&ch=80&ar=268>
- Dan, A. (1999). Teorii și perspective asupra sărăciei în Zamfir, Cătălin, Dicționar de sărăcie, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Universitatea București, Facultatea de Sociologie și Asistență socială, disponibil on line la:
http://www.iccv.ro/index.php/ro/component/content/article/102_ds_t/168_ds_teorii_saracie
- Dan, A., Zamfir, E., (2004), Surse ale excluziunii sociale în România. În Revista de Asistența Socială, (2004), nr. 2 3
- Deme, C., (2006), Rolul Politicilor sociale în statul bunăstării, Revista Transylvania Review of Administrative Sciences, 16/2006 articol descărcat la data de 15 decembrie 2013
http://www.rtsa.ro/files/TRAS_16_2006_4Deme.pdf
- Démier, Fr., (1998), Istoria politicilor sociale. Europa, sec. XIX XX, Institutul European, Iași
- Dobrei, N.E., Molocea, A. (2012). Liberalismul. În Miroiu M., Ideologii politice actuale – Semnificații, evoluții și impact, Iași: Polirom.
- Iancu, A. (2012). Social democrația. În Miroiu, M., Ideologii politice actuale – Semnificații, evoluții și impact, Iași: Polirom.
- Iancu, A. (2012). Creștin democrația. În Miroiu, M., coord. Ideologii politice actuale – Semnificații, evoluții și impact, (161), Iași: Polirom.
- Ionescu, I. (2003). Metodologia cercetării socialului. Repere pentru asistenții sociali, în Neamțu G., (coord.) Tratat de asistență socială, Iași: Polirom, 214.
- Korpi, W., Palme, J. (2003). New Politics and Class Politics in the Context of Austerity and Globalization: Welfare State Regress in 18 Countries, 1975-1995, APSR, 97, 3.
- Kristol, I. (2012) The Neoconservative persuasion. În Miroiu, M., Ideologii politice actuale – Semnificații, evoluții și impact, Iași: Polirom.
- Lazăr, F. (2015). Profilul asistenților sociali din România, Timișoara: Editura de Vest.
- Miroiu M. (coord.) (2012). Ideologii politice actuale – Semnificații, evoluții și impact, Iași: Polirom.
- Mocan A. (2006). Dizertație, Înființarea serviciului public de asistență socială la Primăria municipiului Cluj Napoca – coordonator Dr. Dan Dorin Șandor, susținută la Facultatea de științe politice, administrative și ale comunicării.
- Neamțu, N. (2010). Asistența socială centrată pe familie. În Buzducea, D., Asistența socială a grupurilor de risc, Iași: Polirom.
- Neamțu, G. (2011). Tratat de asistență socială, Iași: Polirom.
- Pauna, C.B., et al, (2006), Modelul social european – implicații pentru România, Institutul european din România – studii de strategie și politici
- Preda, M. (2007). Politica socială românească între sărăcie și globalizare, Iași: Polirom.
- Preda, M. (2009). Riscuri și inechități sociale în România, Iași: Polirom.
- Pop, L.M. (2002). Dicționar de politici sociale, București: Expert.
- Pop, L.M. (2005). Politici sociale, București: Economica.
- Pop, L.M. (2007). Politici sociale, în Zamfir, C. Și Stănescu, S. (coord.) Enciclopedia dezvoltării sociale, Iași: Polirom, seria Iași, 447-452.
- Popescu, L. (2004). Protecția socială în Uniunea Europeană, Cluj-Napoca: Presa Universitară

<p>Clujeană.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Radu, M. (2009). Analiza situației cu privire la sistemele de venituri minime din România – Studiu privind politicile naționale, în Peer Review Social Protection and Social Inclusion and Assesment www.peer-review-social-inclusion.eu • Raț, C. (2012). Sărăcie și marginalizare socială în rândul familiilor cu copii; în T. Rotariu și V. Voineagu (coord.), Inerție și Schimbare – Dimensiuni sociale ale tranziției în România, Iași: Polirom. • Silver, H., (2007) Social Exclusion: Comparative Analysis of Europe and Middle East Youth, Wolfensohn Centre for Development, Dubai School of Government • Stănculescu, M. S., Berevoescu, I. (2004). Sărac lipit, caut altă viață!, București: Nemira. • Stănescu, S., Dragotoiu, A., Marinoiu, A.I. (2012). Beneficiile de asistență socială gestionate de Ministerul Muncii Familiei și protecției sociale, în Revista Calitatea vieții, 3, 239-266. • Stănescu, S. (2013). Statul bunăstării între supraviețuire, reformă și integrare europeană, București: ProUniversitaria. • Voineagu, V., Pisciă, S. (2012). Munca, structura forței de muncă, ocupare și șomaj, în Rotariu. T, Voineagu, V. (coord.), Inerție și schimbare – dimensiuni sociale ale tranziției în România, Iași: Polirom. • Zamfir, E., Zamfir, C. (coord.) (1995). Politici sociale – România în context european, București: Alternative, • Zamfir, C. (1999). Politici sociale în România: 1990-1998, București: Expert. • Zamfir, C., Vlăsceanu, L. (1998). Dicționar de sociologie, București: Babel. • Zamfir C., Stoica L. (2006) O nouă provocare: dezvoltarea socială, Iași: Polirom. • Zamfir, E. (1999). Sistemul serviciilor de asistență socială în România, în Zamfir, C., (coord.), Politici sociale în România 1990-1998, București: Expert. • Zamfir, E., (2000). Strategii antisărăcie și dezvoltare comunitară”, București: Expert. • Zamfir, E. (1993). Protecție socială în Zamfir, C., Vlăsceanu, L. (coord.) Dicționar de sociologie, București: Babel: 465-467. • Zamfir, C., Stănescu, S., Briciu, C. (2010). Politici de incluziune socială în perioada de criză economică, București: Expert. •
<p>Bibliografie minimală</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pauna, C.B., et al, (2006), Modelul social european – implicații pentru România, Institutul european din România – studii de strategie și politici • Stănescu, S. (2013). Statul bunăstării între supraviețuire, reformă și integrare europeană, București: ProUniversitaria. • Voineagu, V., Pisciă, S. (2012). Munca, structura forței de muncă, ocupare și șomaj, în Rotariu. T, Voineagu, V. (coord.), Inerție și schimbare – dimensiuni sociale ale tranziției în România, Iași: Polirom. • Zamfir, E., Zamfir, C. (coord.) (1995). Politici sociale – România în context european, București: Alternative, • Zamfir, C. (1999). Politici sociale în România: 1990-1998, București: Expert. • Zamfir, E. (1999). Sistemul serviciilor de asistență socială în România, în Zamfir, C., (coord.), Politici sociale în România 1990-1998, București: Expert. • Zamfir, C., Stănescu, S., Briciu, C. (2010). Politici de incluziune socială în perioada de criză economică, București: Expert.

Aplicații (Seminar / laborator / proiect)	Nr. ore	Metode de predare	Observații
---	---------	-------------------	------------

Seminar 1 – 2 Obiective ale politicilor sociale. Protecția și securitatea socială. Grupuri vulnerabile. Exemplificări.	2	expunerea, dezbateră, jocuri de rol, studiul de caz	
Seminar 3 – 4 Resurse ale bunăstării. Indicatori ai bunăstării. Statul bunăstării. Efecte ale sărăciei.	2	expunerea, dezbateră, jocuri de rol, studiul de caz	
Seminar 5 – 6 Exemple de politici europene privind protecția și incluziunea socială	2	expunerea, dezbateră, jocuri de rol, studiul de caz	
Seminar 7 – 8 Servicii de asistență socială. Regulamente instituționale și proceduri ale instituțiilor implementatoare de politici de incluziune socială	2	expunerea, dezbateră, jocuri de rol, studiul de caz	
Seminar 9 – 10. Grupuri vulnerabile. Beneficiari de venit minim garantat. Reinserție socio-profesională. Modele instituționale (centre de incluziune socială)	2	expunerea, dezbateră, jocuri de rol, studiul de caz	
Curs 11 – 12 Exemple de bune practici în ceea ce privește incluziunea comunităților de romi. Dificultăți și soluții. Strategii locale.	2	expunerea, dezbateră, jocuri de rol, studiul de caz	
Curs 13 – 14 Vîrstnici valorizați. Exemple de bune practici. Integrare, reinserție pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități. Bune practici – exemple și soluții.	2	expunerea, dezbateră, jocuri de rol, studiul de caz	
<ul style="list-style-type: none"> • aferentă celei de la curs 			
Bibliografie minimală			
<ul style="list-style-type: none"> • aferentă celei de la curs 			

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Studenții sunt pregătiți pentru a înțelege specificul intervenției din perspectiva incluziunii sociale pentru indivizi, familii, grupuri și comunități marginalizate și/sau supuse riscului marginalizării.

10. Evaluare

Tip activitate	Criterii de evaluare	Metode de evaluare	Pondere din nota finală
Curs	instrumentele de evaluare formativă (pe parcurs): evaluarea participării și implicării în cursul interactiv	E	50%
Seminar	evaluarea participării active în cadrul seminariilor, prezentarea de	E	50%

	teme/referate/eseuri		
Laborator	-		
Proiect			
Standard minim de performanță			
<p>Standarde minime pentru nota 5: însușirea principalelor noțiuni, idei, concepte. Standarde pentru nota 10: însușirea principalelor noțiuni, idei, concepte, înțelegerea fenomenului marginalizării, excluderii sociale; cunoașterea instituțiilor responsabile în intervenția socială; capacitatea de a analiza într-o situație dată aspectele intervenției sociale pentru grupuri cu risc de marginalizare; stăpânirea unui limbaj de specialitate. Prezentarea unei lucrări care să permită analiza comparativă a politicilor de incluziune socială din România cu cea a altui stat (european și nu numai)</p>			

Data completării	Semnătura titularului de curs	Semnătura titularului de seminar
19.09.2020	Lector univ. Dr. Carmen Ciornei	Lector univ. Dr. Carmen Ciornei

Data avizării în departament	Semnătura directorului de departament
25.09.2020	Lector dr. Marcela ȘLUSARCIUC

Data aprobării în Consiliul academic	Semnătura decanului
25.09.2020	Conf. univ. dr. Florin PINTESCU